

Swedbank och
Sparbankerna

Veckopengen VI

Kristian Örnehus
Institutet för Privatekonomi
Januari 2012

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Sammanfattning	3
Inledning	5
Egna pengar en bra start	5
Om undersökningen.....	5
Inkomster	7
Vanligare att få pengar regelbundet än vid behov.....	7
Avtalad inkomst per månad.....	7
Oförändrad eller ökad köpkraft för de flesta	8
Positiv utveckling av månadsinkomsten under 25 år	9
Veckopeng vanligast för de yngsta barnen	10
Avtalad veckopeng.....	10
Avtalad månadspeng	11
Månadspeng något lönsammare än veckopeng	12
Majoriteten hjälper till hemma för att få sin vecko- respektive månadspeng	12
Städa sitt rum – vanlig arbetsuppgift för att få sina pengar	12
Att hjälpa till hemma ökar inte vecko- eller månadspengen	13
Pengarna räcker för de flesta.....	13
Var fjärde ber föräldrarna om tillskott om kassan sinar	13
Vanligt med extra inkomster utöver veckopengen/månadspengen	14
Utgifter	15
Vad köper barnen?	15
Godis vanligaste köpet	15
Sparandet ökar	15
Datorer och TV-spel vanliga sparmål	16
Flickor köper mer kläder och pojkar mer TV/PC-spel.....	16
Barn som endast får pengar vid behov spenderar oftare dem på godis	17
Husdjur och datorer högt upp på önskelistorna.....	17
Bilaga A	18
Tidigare undersökningar	18
Bilaga B	19

Sammanfattning

Vart femte år undersöker Institutet för Privatekonomi, Swedbank, hur mycket fickpengar barn i årskurserna ett till sex får av sina föräldrar. Dessa undersökningar är en viktig del i vår kunskap om barns ekonomi och kan också vara ett stöd för både barn och föräldrar i diskussionen om vecko- och månadspengens storlek och vad den ska räcka till. Vi anser det värdefullt att barn tidigt får lära sig att hantera pengar och att planera sin ekonomi. Då kan en avtalad, regelbunden inkomst vara en bra väg dit.

Årets undersökning besvarades av 1672 barn. Resultaten bygger genomgående på barnens egna uppgifter. En del barn har fyllt i sina enkäter hemma och då kanske med hjälp av sina föräldrar. Andra har fyllt i dem under lektionstid och då eventuellt med stöd av lärare.

Undersökningen visar att två av tre barn får en avtalad vecko- eller månadspeng av sina föräldrar. Det är något vanligare bland de yngre barnen att få pengar vid behov istället för en fastställd peng, jämfört med de äldre barnen. Totalt sett har ändå trenden, att en allt större andel får sina pengar vid behov istället för en avtalad peng, fortsatt.

För att kunna få en total bild av månadsinkomsten har veckopengen räknats om till månadsinkomst. I tabellen nedan visas den genomsnittliga månadsinkomsten samt medianen.

Inkomst per månad 2011.

Barn med avtalad vecko- och månadspeng. Genomsnitt och median

ÅLDER	-7	8	9	10	11	12	13-
Genomsnitt kronor, avrundat	120	140	130	170	200	230	260
Median kronor, avrundat	90	100	110	130	170	200	200

Av svaren i undersökningen så framkommer ingen entydig bild av skillnader mellan flickor och pojkars inkomster. I vissa åldrar har flickor högre inkomster medan det omvända är fallet i andra åldrar.

Ungefär två tredjedelar av alla barn med vecko- eller månadspeng har svarat att de måste hjälpa till hemma för att få sin uppgjorda inkomst. Över tiden har andelen som hjälper till hemma ökat. I undersökningarna åren 2006 och 2001 var det 50 procent respektive 40 procent som svarade att de behövde hjälpa till hemma. Den vanligaste arbetsuppgiften är att städa det egna rummet.

Godis är det vanligaste inköpet som barnen gör med sin vecko- eller månadspeng. Ca 50 procent av barnen använder en del av sina pengar till detta. I genomsnitt lägger barnen 65 kronor i månaden på godis.

Det har skett en kraftig ökning av andelen barn som sparar bland dem som får en avtalad vecko- eller månadsinkomst. Andelen är 73 procent, vilket kan jämföras med de 45 procent som i förra undersökningen angav att de sparade. Det vanligaste sparmålet är dator/TV-spel/TV.

Det barnen önskar sig allra mest skiljer sig åt mellan flickor och pojkar. Flickornas önskar sig i stor utsträckning djur, medan pojkarna önskar sig dator/TV-spel/TV.

Fler resultat från undersökningen

- Veckopeng är vanligast bland barn upp till och med nio år, medan månadspeng är vanligast för barn som är 11 år eller äldre. För tioåringar är det jämnt fördelat.
- Månadsinkomsten i fasta priser har ökat successivt för alla åldersgrupper de senaste 25 åren. Störst ökning i köpkraft har åttaåringar haft med 57 procent medan nioåringar har den minsta ökningen med 31 procent.
- Tvärtemot resultatet i förra undersökningen är det något lönsammare att få månadspeng än veckopeng. Skillnaden är i genomsnitt 10 kronor per månad.
- Att hjälpa till hemma ökar inte veckopengen. Istället har de som inte hjälper till hemma en genomsnittlig månadsinkomst som är 15 kronor högre.
- Av dem som får pengar vid behov är det 50 procent som hjälper till hemma. Motsvarande andel 2006 var 36 procent.
- Den avtalade vecko- eller månadspengen räcker för de flesta. 86 procent svarade att det vanligaste är att pengarna räcker eller att det blir över.
- Om pengarna inte räcker är det vanligast att barnen avstår från konsumtion. Drygt 50 procent väljer det alternativet. Det är en ökning med nästan 10 procentenheter jämfört med undersökningen 2006. Näst vanligast är att be om mer från föräldrarna. Knappt en fjärdedel av dem som inte tycker pengarna räcker gör det.
- Precis som i tidigare undersökningar är det vanligt att barnen med avtalad vecko- och månadspeng får mer pengar än de fastställda beloppen, ca 70 procent. Framförallt är det pengar från föräldrarna.
- Bland dem som får pengar vid behov är sparandet lägre jämfört med dem som har en avtalad inkomst, 44 procent respektive 73 procent.

Inledning

Institutet för Privatekonomi gör beräkningar för såväl vuxnas som barns nödvändiga levnadskostnader i olika åldrar. Däremot tas ingen mall fram för hur mycket pengar barn i olika åldrar ska få ta hand om själva. Det är något som varje familj bör bedöma utifrån egen värdering, inkomst och total ekonomi. För att ändå kunna ge föräldrar och barn en allmän bild av hur andra gör, undersöker vi vart femte år hur mycket barn i olika åldrar faktiskt får i vecko- eller månadspeng.

Egna pengar en bra start

- Vanor grundläggs ofta i tidiga år. Har man redan som barn fått möjlighet att hantera en avtalad peng kan förståelsen för att pengar inte är en oändlig resurs öka. Det kan också öka intresset och höja självförtroendet för att hantera sin ekonomi.
- När man "förhandlar" om vecko- eller månadspengens storlek bör man komma fram till vilka utgifter barnen ska klara själva, t ex bio, godis, presenter och hobbyer, och vilka utgifter som föräldrarna ska stå för.
- Det är bra med en viss marginal för att möjliggöra ett eget sparande. Summan bör i så fall vara tillräckligt stor för att täcka både överenskomna utgifter plus ett visst sparande, så att barnen inte behöver komma och be om tillskott titt som tätt. En tumregel är att ju äldre barnen är, desto större ansvar bör de få.
- I många familjer finns överenskommelser om att barnen kan få en bestämd summa för sin insats om de hjälper till med olika uppgifter hemma. Då är det bra att klargöra att betalningen avser vissa i förväg bestämda uppgifter och att det inte går att "ta betalt" för allt de hjälper till med.
- Barnen bör själva få ansvara för de pengar de får för att lära sig spara, planera sina inköp och hålla koll på utgifterna. Låt barnen göra misstag och också ta konsekvenserna av dem. Diskutera med barnen varför pengarna inte räckte. De blir inte hjälpta av att få mer pengar tillstuckna. Om det är en varaktig situation, och man tycker sig ha råd, är det bättre att höja månadspengen.

Om undersökningen

En förfrågan om att delta i undersökningen gjordes till alla rektorer vars skolor fick Lyckoslantens nr 4, 2010. Intresset för att vilja delta i enkäten var stort och drygt 4 729 elever anmälades för att besvara enkäten.

Antalet som slutligen svarade på enkäten, där uppgifterna var användbara, uppgick totalt till 1 672 elever. Resultaten bygger genomgående på barnens egna uppgifter. En del barn har fyllt i sina enkäter hemma och då kanske med hjälp av sina föräldrar. Andra har fyllt i dem under lektionstid och då eventuellt med stöd av en lärare.

Antalet besvarade enkäter 2011 är betydligt lägre än i tidigare undersökningar då underlaget uppgått till mellan 2 200 och 6 000 besvarade enkäter, se bilaga A. Samma nedbrytningar av materialet som tidigare gjorts kan därför inte göras eftersom delgrupperna blir för små.

I tabellen nedan visas antalet som svarat fördelade på ålder och kön. Gruppen som är sju år eller yngre innehåller tre stycken sexåringar och gruppen som är 13 år eller äldre innehåller tre stycken fjortonåringar.

Tabell 1 **Antal barn i undersökningen fördelade efter ålder och kön**

ÅLDER	FLICKOR	POJKAR	SAMTLIGA
-7	46	46	92
8	87	81	168
9	108	110	218
10	151	137	288
11	212	210	422
12	177	212	389
13-	43	52	95
SUMMA	824	848	1672

Inkomster

Vanligare att få pengar regelbundet än vid behov

Två av tre barn får pengar regelbundet av sina föräldrar i form av vecko- eller månadspeng. De yngsta får i något större utsträckning än de äldre pengar när de behöver i stället för en regelbunden vecko- eller månadspeng.

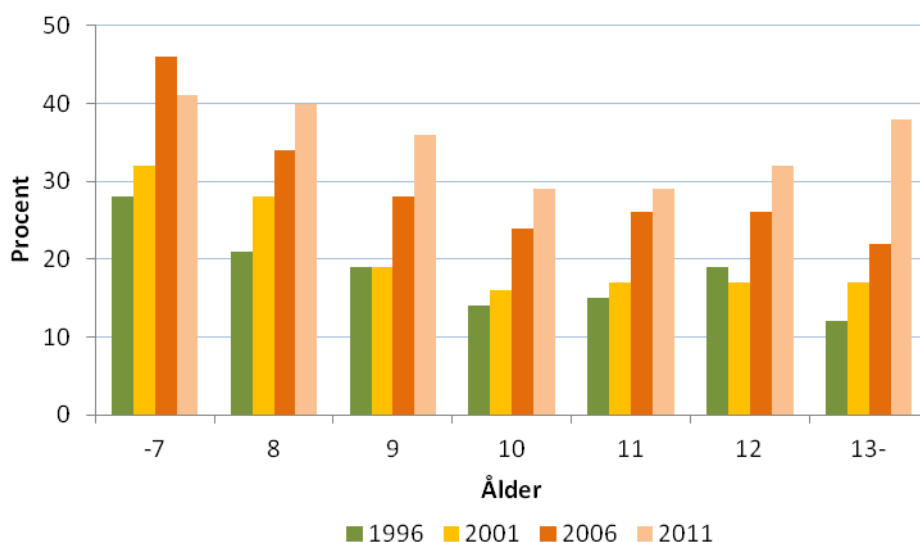
Tabell 2 Pengar regelbundet eller vid behov
Flickor och pojkar. Procent

ÅLDER	-7	8	9	10	11	12	13-
Vecko- /månadspeng	59	60	64	71	71	68	62
Pengar vid behov	41	40	36	29	29	32	38
TOTALT (Antal)	100 (91)	100 (166)	100 (214)	100 (281)	100 (419)	100 (387)	100 (94)

Jämfört med undersökningen 2006 har andelen som får pengar vid behov ökat förutom för barn som är sju år eller yngre där andelen som får pengar vid behov har minskat med fem procentenheter. Den gruppen som uppvisar störst ökning är 13 år eller äldre. I den gruppen har andelen som får pengar vid behov ökat med 10 procentenheter.

Om man ser tillbaka på tidigare undersökningar verkar trenden mot att det blir vanligare att få pengar vid behov alltså ha fortsatt, se diagram 1.

Diagram 1 Andel barn som får pengar vid behov istället för fast vecko- eller månadspeng.
Åren 1996, 2001, 2006 och 2011

Avtalad inkomst per månad

För att kunna få fram en genomsnittlig månadsinkomst för alla barnen med vecko- eller månadspeng behöver veckopengen räknas om till månadspeng. Det gör vi genom att multiplicera veckopengen med 4,3. I tabell 3 visas den genomsnittliga månadsinkomsten för alla barn med avtalad "inkomst" uppdelat på ålder.

Generellt gäller att "inkomsten" stiger med åldern. Det enda undantaget i årets undersökning är att åttaåringarna har en genomsnittlig inkomst som är 10 kronor högre än nioåringarna. De yngsta barnen får ca 120 kronor per månad. Från och med 10 års ålder stiger månadsinkomsten med 30 kronor per år.

Någon entydig bild av skillnader mellan flickor och pojkar framkommer inte av svaren i undersökningen.

Tabell 3 **Inkomst per månad 2011**
Barn med avtalad vecko- och månadspeng. Genomsnitt och median

ÅLDER	-7	8	9	10	11	12	13-
Genomsnitt kronor, avrundat	120	140	130	170	200	230	260
Median kronor, avrundat	90	100	110	130	170	200	200
Antal	(49)	(89)	(127)	(191)	(281)	(250)	(56)

Sedan 2006 års undersökning har den genomsnittliga "inkomsten" ökat nominellt med mellan 10 och 30 kronor för alla åldersgrupper förutom för de äldsta barnen. De äldsta barnens inkomst har minskat med 50 kronor i månaden jämfört med 2006. Undersökningen 2006 kan dock varit ett undantag eftersom ökningen då, jämfört med undersökningen 2001, visade att de hade ökat sin inkomst med 110 kronor under den perioden.

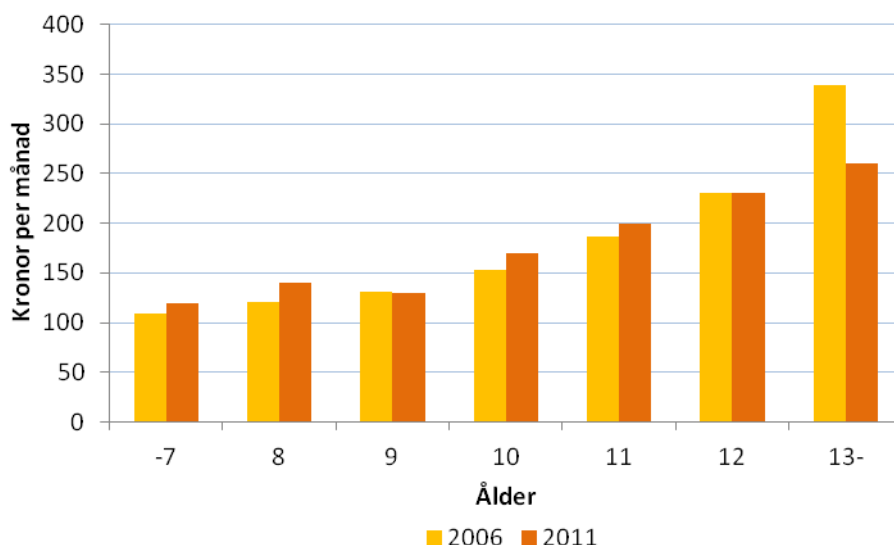
Eftersom antalet observationer i vissa åldersgrupper är litet kan genomsnittsvärdet påverkas relativt mycket av extrema värden. Därför redovisar vi även medianen, som visar mittenvärdet, det vill säga det värde i talföljden där lika många tal är större än det som mindre än det.

Att medianvärdena är lägre än genomsnittsvärdena tyder på att det finns observationer som är höga och drar upp genomsnittet, vilket är det normala. Medianvärdena ökar med ålder. Från sju år upp till nio år ökar månadsinkomsten med tio kronor. Därefter är det en gradvis ökning till och med tolv år. Trettonåringarna har samma medianvärde som tolvåringarna.

Oförändrad eller ökad köpkraft för de flesta

Efter omräkning med hänsyn till inflationen under femårsperioden är de barn som är tretton år eller äldre de enda som har fått en minskning av köpkraften, med 80 kronor. Underlaget i den gruppen är, som sagts ovan, litet och resultatet varierar mycket mellan undersökningarna just för den gruppen. I förra undersökningen fick den gruppen en kraftig ökning av köpkraften. De övriga åldersgrupperna har fått en ökad eller oförändrad köpkraft. För nioåringar och tolvåringar är inkomsten i fasta priser oförändrad medan den ökat med mellan 10 och 20 kronor för resterande åldersgrupper.

Diagram 2 Genomsnittlig "inkomst" per månad 2011 jämfört med 2006.
Avtalad vecko- och månadspeng. Kronor i fast penningvärde

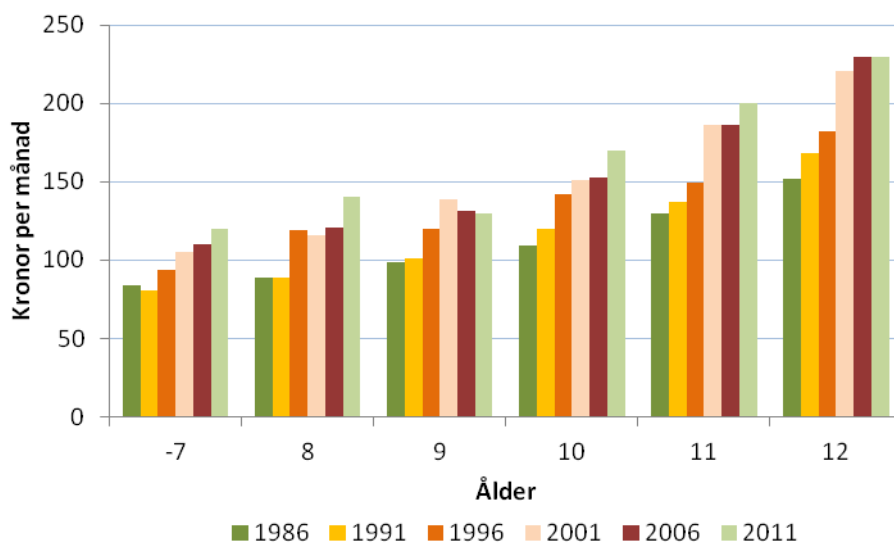
Positiv utveckling av månadsinkomsten under 25 år

Den första undersökningen om barns pengar gjordes redan 1986. Jämför vi de genomsnittliga beloppen från respektive undersökning i fast penningvärde ser vi att barnens avtalade månadsinkomst utvecklats positivt i alla åldrar. Störst ökning i köpkraft har åttaåringar haft med en ökning på 57 procent, medan nioåringar haft den minsta med 31 procent.

Resultaten visar att barnen successivt förbättrat sin standard trots några krisår under början av 90-talet. I kronor per månad räknat innebär det att tolvåringar har fått den största ökningen med 78 kronor och nioåringar den minsta med 31 kronor.

Inkomstutvecklingen för ungdomar äldre än tolv år redovisas inte då dessa inte ingick i 1991 års undersökning.

Diagram 3 Månadsinkomstens utveckling 1986 – 2011
2011 års penningvärde

Veckopeng vanligast för de yngsta barnen

För barn yngre än tio år är det vanligast att få veckopeng. Andelen som får veckopeng minskar med åldern och för barn som är elva år eller äldre är det vanligare med månadspeng. För tioåringar är det jämnt fördelat mellan att få veckopeng och månadspeng.

Tabell 4 Andel med vecko- eller månadspeng fördelat på ålder
Procent

ÅLDER	VECKOPENG	MÅNADSPENG
-7*	67	33
8	70	30
9	62	38
10	52	48
11	32	68
12	28	72
13-*	21	79

*Litet antal observationer

I tidigare undersökningar har åldern för när det är vanligast att få månadspeng gått längre ned i ålder, men jämfört med 2006 års undersökning är det inga stora skillnader. Årets resultat tyder på att det blivit något vanligare med veckopeng.

Avtalad veckopeng

I genomsnitt uppgår veckopengen till 30 kronor för barn upp till nio år. För tioåringar är den 45 kronor och för elva och tolvåringar är den 50 kronor. Det verkar inte finnas någon systematisk skillnad mellan pojkar och flickors veckopeng. I vissa åldrar får pojkar mer veckopeng medan det i andra åldrar är flickor som får mest.

Tabell 5 Veckopeng 2011
Barn med avtalad veckopeng. Genomsnitt och median

ÅLDER	-7	8	9	10	11	12	13-
Genomsnitt kronor, avrundad	30	30	30	45	50	50	80
Median kronor, avrundad	20	20	25	40	40	50	50
Antal	33	62	80	100	92	71	11

Jämfört med 2006 års undersökning har veckopengen ökat med fem eller tio kronor för alla åldersgrupper förutom för nioåringar vars veckopeng är oförändrad. Resultaten bör dock tolkas med viss försiktighet eftersom antalet i underlaget i många fall litet.

För att få en mer komplett bild av underlaget presenteras även medianvärdet i tabellen och en tabell över spridningen finns i bilaga B.

Medianerna är som väntat lägre än genomsnittet, vilket beror på att det finns några höga värden som drar upp genomsnittet. Medianvärdet ökar successivt från 20 kronor för barn som är åtta år eller yngre till 50 kronor för barn som är tolv eller äldre.

Av alla barn som endast får veckopeng är det vanligast att veckopengen är 20-50 kronor. Det är 80 procent av barnen som har en veckopeng i detta intervall. Veckopengen ökar, som vi tidigare visat, med åldern. Det verkar vanligt att veckopengen ökas i steg om 10 kronor.

För barn som är sju år eller yngre har 61 procent 20-24 kronor i veckopeng. Denna andel sjunker med åldern och exempelvis är det 9 procent av tolvåringarna som har en veckopeng i detta intervall. Drygt en av tio av alla barnen har en veckopeng som är större än 70 kronor och då är det framförallt barn som är tio år eller äldre.

Avtalad månadspeng

Även den genomsnittliga månadspengen ökar med åldern utom för de allra äldsta barnen. De yngsta barnen har 90 kronor i genomsnittlig månadspeng. Det är sedan ett stort hopp till åttaåringarna som har 140 kronor, en summa som även nio- och tio-åringar har. Därefter ökar månadspengen för elva och tolvåringar för att sedan sjunka med tio kronor för trettonåringar.

Materialet visar ingen entydig bild när det gäller skillnader mellan flickor och pojkar. För de allra yngsta är det ingen skillnad mellan flickor och pojkar i genomsnitt. Flickor har högre månadspeng i genomsnitt i åldersgrupperna elva och tretton eller äldre, medan pojkarna har en högre månadspeng i de övriga åldersgrupperna.

Tabell 6 Månadspeng 2011
Barn med avtalad månadspeng. Genomsnitt och median

ÅLDER	-7	8	9	10	11	12	13-
Genomsnitt kronor, avrundad	90	140	140	140	200	240	230
Median kronor, avrundad	100	100	100	100	150	200	200
Antal	(16)	(27)	(47)	(91)	(189)	(179)	(45)

Jämfört med förra undersökningen har månadspengen minskat för dem under sju år med 10 kronor och med 80 kronor för trettonåringarna. De övriga har i genomsnitt en högre månadspeng jämfört med 2006. Åtta-, nio- och tolvåringarna får 30 kronor mer. Tioåringarnas månadspeng ökade med tio kronor och elvaåringarnas med 40 kronor.

Även när genomsnittet för månadspengen ska beräknas är antalet i några åldersgrupper litet. Det är framförallt i åldersgrupperna tio till tolv som antalet som har svarat på enkäten är tillfredsställande. För övriga grupper kan enstaka värden påverka resultatet mycket.

Då är medianvärdena mer talande. Medianvärdet för månadspengen upp till och med tioåringar är 100 kronor, 150 kronor för elvaåringar och 200 kronor för barnen som är tolv år eller äldre.

Om vi ser till spridningen är det 5 procent av barnen med månadspeng som får mindre än 100 kronor, 70 procent får 100-200 kronor samt 25 procent som får mer än 200 av sina föräldrar, se tabell B2 i bilaga B.

Även bland de barn som får månadspeng stiger "inkomsten" med åldern. Liksom vad gällde veckopengen är de mindre barnens månadspeng tämligen koncentrerad till ett litet intervall medan spridningen är större bland de äldre. Upp till och med tio år finns majoriteten i intervallet 100 – 124 kronor per månad. För dem som är elva år eller äldre är det mer än var fjärde som får 250 kronor eller mer i månadspeng och bland dem som är 13 år eller äldre är andelen 38 procent.

Månadspeng något lönsammare än veckopeng

Får barn med vecko- respektive månadspeng i stort sett lika mycket pengar per månad totalt sett? Vad är mest taktiskt för barnen att välja?

I 2006 års undersökning visades att de som fick veckopeng hade en något högre månadsinkomst än barn som fick månadspeng för alla åldrar utom de yngsta. Årets undersökning visar inte ett lika tydligt resultat. För åldrarna åtta, nio och tolv så har de som får månadspeng en högre genomsnittlig inkomst än de som får veckopeng, medan det är tvärtom i övriga åldersgrupper. Totalt sett över alla åldrar i undersökningen så är det faktiskt så att den genomsnittliga månadspengen är 10 kronor större än den vägdade veckopengen. Resultatet i 2006 års undersökning kan ha påverkat förhandlingarna vid köksbordet.

Majoriteten hjälper till hemma för att få sin vecko- respektive månadspeng

Drygt två tredjedelar av alla barn med vecko- eller månadspeng har svarat att de måste hjälpa till hemma för att få sin uppgjorda inkomst. Det är något vanligare att de yngre barnen behöver hjälpa till än de äldre barnen.

Att flickor behöver hjälpa till hemma är något vanligare än för pojkar, men skillnaderna är små. Totalt sett är det 70 procent av flickorna och 67 procent av pojkarna som behöver hjälpa till. Sett till de olika åldersgrupperna är det enbart bland de yngsta och de äldsta barnen som en större andel pojkar hjälper till jämfört med flickorna. I de övriga gäller det motsatta.

Tabell 7 Andel barn som hjälper till hemma för att få vecko- respektive månadspeng.
Flickor och pojkar. Procent

ÅLDER	-7	8	9	10	11	12	13-
	80	72	75	66	70	63	58

Jämfört med 2006 års undersökning, då andelen uppgick totalt till ca 50 procent, är det numera betydligt vanligare och en tydlig trend att fler och fler barn måste hjälpa till. I 2001 års undersökning var det ca 40 procent som behövde hjälpa till.

Städa sitt rum – vanlig arbetsuppgift för att få sina pengar

På frågan om vilka arbetsuppgifter barnen behöver göra för att få sin vecko- eller månadspeng var det möjligt att svara flera olika alternativ. Därför summerar procenten i tabellen till över 100 procent.

Det är främst olika typer av hushållsarbete som barnen förväntas hjälpa till med för att få sin "inkomst". Det vanligaste är att städa det egna rummet. Att göra sina läxor kommer också högt upp på listan. Inom de flesta sysslor är det relativt jämnt fördelat mellan flickor och pojkar. Den arbetsuppgift som en större andel flickor utför är att ta hand om husdjur, medan det är vanligare att pojkar skottar snö och utför trädgårdsarbete.

Tabell 8 Arbetsuppgifter som barnen hjälper till med hemma
Flickor respektive pojkar. Barn med vecko- eller månadspeng. Procent

ARBETSUPPGIFTER	Flickor	Pojkar
Städa egna rummet	69	62
Diska, dammsuga, vattna blommor	58	53
Skotta snö, trädgårdsarbete	12	25
Ta hand om syskon	15	14
Ta hand om husdjur	35	25
Läxor	50	51
Annat	24	27
(Antal)	(372)	(376)

Att hjälpa till hemma ökar inte vecko- eller månadspengen

Ett intressant resultat i sammanhanget är att hemarbete inte har någon positiv effekt på vecko- eller månadspengen. Tvärtom har de som inte hjälper till en högre inkomst i genomsnitt. Det resultatet gäller för både de med veckopeng och de med månadspeng. Skillnaden är ca 15 kr per månad.

Bland de barn som inte får vecko- eller månadspeng regelbundet, utan "när de behöver", har 50 procent ändå besvarat frågan och angivit att de hjälper till hemma. Motsvarande andel år 2006 var ca 36 procent.

Att hjälpa till hemma har således blivit betydligt vanligare under den senaste femårsperioden oavsett om barnen får regelbunden vecko-/månadspeng eller inte.

Pengarna räcker för de flesta

Av de barn som får avtalad vecko- eller månadspeng svarade 86 procent att det är vanligast att pengarna räcker eller att det blir över. En något större andel flickor än pojkar anser att de vanligtvis får pengar över. Skillnaden är dock endast fyra procentenheter.

De allra flesta barnen tycks därmed få en vecko- eller månadspeng som är tillräckligt stor för att räcka till det de vill köpa.

Tabell 9 Räckes pengarna eller inte?
Barn med vecko- eller månadspeng. Procent

ÅLDER	-7	8	9	10	11	12	13-
Pengar över	67	63	56	66	64	67	61
Pengar räcker	27	13	31	27	33	24	30
Pengar räcker inte	6	24	13	7	3	9	9

Var fjärde ber föräldrarna om tillskott om kassan sinar

När pengarna är slut, innan nästa vecko- eller månadspeng betalas ut, är den vanligaste åtgärden att avstå från inköp bland annat genom att vänta till nästa vecka/månad, handla mindre, fortsätta spara eller köpa något billigare. Ca 50 procent finns inom denna kategori, vilket är ca tio procentenheter mer än i undersökningen 2006.

Föräldrarna är en stor tillgång när pengarna inte räcker. Nästan var fjärde barn ber mamma/pappa om mer. Vissa som inte får något tillskott lånar istället av föräldrarna, syskon eller kompisar. Det gör 10 procent av flickorna och 8 procent av pojkarna.

Att ta av sparmedel eller göra en extra arbetsinsats för att få mer pengar är relativt sällsynt.

Tabell 10 Vad gör barnen om pengarna inte räcker?
Flickor och pojkar. Procent

HANDLINGALTERNATIV	Flickor	Pojkar
Avstår	49	54
Ber om mer	26	20
Lånar	10	8
Händer aldrig	3	5
Tar av sparmedel	3	1
Hjälper till extra mycket/jobbar extra	2	3
Övrigt	7	9
TOTALT	100	100
(Antal)	(351)	(371)

Vanligt med extra inkomster utöver veckopengen/månadspengen

Liksom tidigare undersökningar visat får drygt 70 procent av barnen med vecko- eller månadspeng mer pengar än de fastställda beloppen. Till skillnad från tidigare undersökningar, då det var vanligare att flickor fick mer pengar, är det ingen skillnad mellan könen den här gången.

De flesta får sina extrapengar från sina föräldrar, 68 procent. Det är en ökning jämfört med föregående undersökning då 55 procent fick sina pengar från föräldrarna. Extrapengarna får var tionde barn i årets undersökning av släkt och vänner.

Beloppen som barnen får uppvisar mycket stora variationer. Från några tiotus för de minsta till ett par tusen kronor för de äldsta. Pengar får man således inte bara när man ber om dem. Föräldrarna skjuter ibland till pengar ändå.

Av dem som får extrapengarna är det en stor del som sparar, knappt 50 procent. Det är något vanligare att pojkar sparar sina pengar jämfört med flickorna, 51 respektive 47 procent. Jämfört med 2006 är det en tydlig minskning då 68 procent av flickorna och 71 procent av pojkarna sparade sina extrapengar.

Utgifter

Vad köper barnen?

85 procent av barnen med fast vecko- eller månadspeng har angivit hur de använder sina pengar. Tabell 11 och 12 beskriver hur stor andel av dessa flickor respektive pojkar som konsumerar de olika varorna. Eftersom antalet som svarat på dessa frågor i undersökningen i många åldersgrupper är få, bör resultatet mer ses som en indikation på fördelningen snarare än ett statistiskt säkerställt resultat.

Godis vanligaste köpet

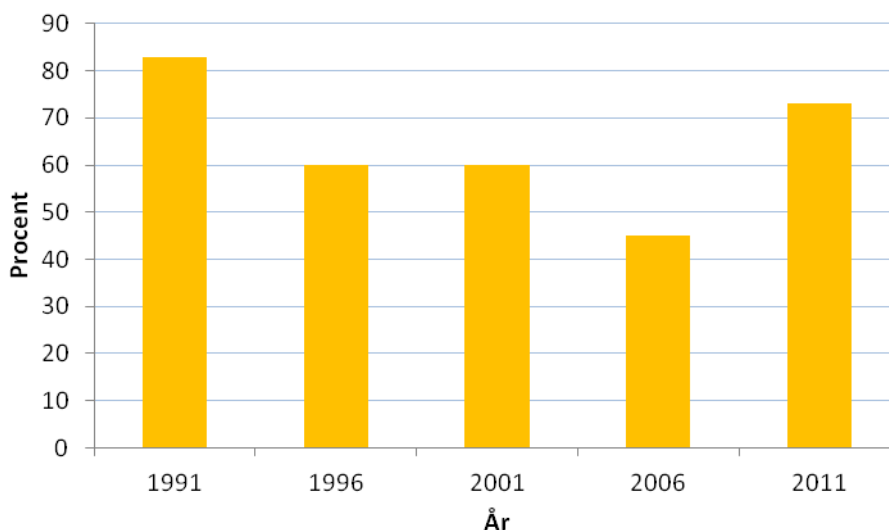
Runt 50 procent av barnen har angivit att de köper godis för sina pengar. Från och med åtta års ålder ökar andelen som köper godis. Totalt sett är det en något större andel av flickorna som lägger sina pengar på godis, 51 procent jämfört med 48 procent för pojkarna.

Även om det är vanligare att flickor köper godis så lägger pojkarna i genomsnitt ner mer pengar på sin godiskonsumtion. Flickorna betalar i genomsnitt 61 kronor jämfört med pojkarna som betalar 70 kronor per månad. Dessa siffror avser enbart dem som angett att de köper godis.

Sparandet ökar

Ser vi på barnen med "fast inkomst", dvs dem med enbart vecko- eller månadspeng, är det totalt 73 procent som sparar. Detta är en kraftig ökning sedan 2006 års undersökning som visade 45 procent. Åren 1991 och 1996 var det totalt 83 respektive 60 procent som uppgav att de sparade. Trenden mot minskat sparande bland barnen verkar därmed ha vänt och årets nivå är tillbaka där det var i början på 1990-talet. Se diagram 4.

Diagram 4 Andel barn som sparar
1991, 1996, 2001, 2006 och 2011.

Tidigare undersökningar har visat att det är en något större andel pojkar som sparar jämfört med flickorna. I årets undersökning är andelen som sparar jämnt fördelat mellan flickor och pojkar, 74 respektive 73 procent.

Datorer och TV-spel vanliga sparmål

Beloppen som vecko- och månadspengsbarnen sparar per månad varierar kraftigt. I genomsnitt sparar flickorna 116 kronor och pojkarna 123 kronor per månad.

Sparmålen uppvisar en rik flora av alternativ. Det vanligaste sparmålet för både flickor och pojkar är dator/TV/TV-spel. Därefter kommer sparande för framtiden utan att specifikt veta vad som ska köpas.

Den skillnaden man kan se mellan flickor och pojkar är att flickor oftare sparar till djur och kläder medan pojkar i större utsträckning sparar till leksaker och sportutrustning.

Flickor köper mer kläder och pojkar mer TV/PC-spel

Efter godis och sparande lägger flickor oftast pengar på *kläder och smink, fika/snabbmat och glass/frukt*. Andelarna är totalt 27, 16 respektive 16 procent. Konsumtionen förändras med stigande ålder. Andelen av konsumtionen som exempelvis läggs på kläder, mobiltelefon och presenter ökar med ålder medan exempelvis leksaker minskar med åldern. Precis som i föregående undersökning så är det samlarbilder och TV/PC-spel som flickorna lägger minst andel av sin konsumtion på, endast 3 procent.

Pojkar lägger utan konkurrens oftast pengar på köp av *TV/PC-spel* efter godis och sparande. 23 procent använder sina pengar till TV/PC-spel. Precis som för flickorna har även pojkarna en tydligt minskad andel av konsumtionen som går till leksaker ju äldre de blir. För pojkarna är det samlarbilder och kläder som det spenderas minst andel på, 5 respektive 4 procent.

Tabell 11 Flickors konsumtionsmönster 2011
Endast barn med vecko- eller månadspeng. Procent

	-7	8	9	10	11	12	13-
Godis	50	35	44	59	45	55	79
Glass/frukt	6	3	8	19	19	15	32
Presenter	6	5	8	19	19	13	25
Fika/hamburgare/korv/pizza	11	8	4	14	16	15	54
Bio/video/DVD	6	3	6	5	13	8	25
Leksaker	6	19	8	8	6		
Mobiltelefon		3	8	5	10	14	25
Samlarbilder		5		5	2	3	4
Böcker/tidningar		8	12	8	21	12	14
TV/PC-spel		3	4	6	3	2	4
Kläder, Smink	11		15	24	28	35	68
Annat	17	11	13	16	28	20	32
Sparar	50	78	60	76	81	75	61
(Antal som svarat)	(18)	(37)	(52)	(83)	(134)	(106)	(28)

Tabell 12 Pojkars konsumtionsmönster 2011
Endast barn med vecko- eller månadspeng. Procent

	-7	8	9	10	11	12	13-
Godis	39	41	37	41	49	55	63
Glass/frukt	4	6	11	8	16	13	15
Presenter	9		6	6	8	10	11
Fika/hamburgare/korv/pizza	4		4	10	17	21	22
Bio/video/DVD	9	6	9	3	12	6	11
Leksaker	43	9	19	8	4	3	
Mobiltelefon	4	3	6	9	21	16	7
Samlarbilder	13	3	4	3	6	4	4
Böcker/tidningar	9		13	6	13	6	11
TV/PC-spel	9	16	24	27	27	21	11
Kläder			4	4	4	7	
Annat		6	4	6	21	26	15
Sparar	61	56	69	81	74	75	78
(Antal som svarat)	(23)	(32)	(54)	(78)	(135)	(136)	(27)

Barn som endast får pengar vid behov spenderar oftare dem på godis

Konsumtionsmönstret för barnen som endast får pengar vid behov liknar det som för barn som får fast vecko- och månadspeng. I topp hamnar godis och sparande. Det är dock en högre andel som använder pengarna till godis jämfört med de som har vecko- och månadspeng, 66 procent jämfört med 50 procent. Sparandet ligger på en något lägre andel 44 procent för barn som enbart får pengar vid behov jämfört med 73 procent för dem med fast peng. Möjligtvis är det inte lika angeläget för barn som får pengar vid behov att spara.

Sparmålen är desamma som för vecko- och månadspengsbarnen.

Husdjur och datorer högt upp på önskelistorna

Bland önskemålen utkristalliserades, liksom i tidigare undersökningar, att flickorna i mycket stor utsträckning önskar sig någon form av djur. Häst och hund står högst på listan. Efter djurdrömmarna är det dator/TV-spel/TV samt mobil som hägrar.

För pojkarna är det dator/TV-spel/TV som hamnar högst upp på önskelistan. Därefter består önskingarna av mobil och olika slags sportutrustningar.

Bilaga A

Tidigare undersökningar

Fem rapporter om barns veckopengar har hittills publicerats med fem års mellanrum. Den första, kallad "Veckopengen" genomfördes 1986 av dåvarande Sparbanksföreningens enhet för ekonomi och konsumentfrågor. Underlaget utgjordes av 5 000 barn och ungdomar i åldern upp t o m 15 år. Materialet till undersökningen samlades in via tidningen Lyckoslanten.

Nästa undersökning, "Veckopengen II", genomfördes 1991 av Institutet för privatekonomi. Resultaten baserades på 6 000 svar och samlades även denna gång in via tidningen Lyckoslanten.

"Veckopengen III" kom så 1996. Uppgiftsinsamlingen skedde med hjälp av de lokala Sparbankerna som kontaktade olika skolor med årskurserna 1 – 6. Undersökningen kom att omfatta 2 200 enkäter.

År 2001 presenterades "Veckopengen IV" som byggde på material som samlats in med hjälp av rektorer och lärare på slumpmässigt utvalda skolor med barn i årskurserna 1 – 6. Totalt kom materialet att omfatta 2 800 enkäter.

Även "Veckopengen V" som gjordes 2006 byggde på material som samlats in med hjälp av rektorer och lärare på slumpmässigt utvalda skolor med barn i årskurserna 1 – 6. Materialet kom att omfatta 3 505 enkäter.

Bilaga B

Tabell B1 Veckopengens storlek 2011. Procentuell fördelning
Inom olika "inkomstintervall". Flickor och pojkar med veckopeng.

ÅLDER	-7	8	9	10	11	12	13
Veckopeng							
-9	-	-	-	-	-	1	-
10-14	12	8	10	4	1	1	-
15-19	-	-	4	1	-	1	-
20-24	61	44	26	22	12	10	18
25-29	-	2	19	4	11	3	-
30-34	-	13	19	14	12	14	-
35-39	-	2	-	4	3	4	-
40-44	6	18	11	14	12	8	9
45-49	3	-	-	-	-	3	-
50-54	6	8	8	22	32	25	36
55-59	3	-	-	-	-	1	-
60-64	-	-	-	2	2	3	-
65-69	-	-	-	1	-	-	-
70-	9	6	4	12	15	24	36
TOTALT	100	100	100	100	100	100	100
(Antal)	(33)	(62)	(80)	(100)	(92)	(71)	(11)

Tabell B2 Månadspengens storlek 2011. Procentuell fördelning
Inom olika "inkomstintervall". Flickor och pojkar med månadspeng.

ÅLDER	-7	8	9	10	11	12	13
Månadspeng							
-24	6	-	2	1	1	1	-
25-49	6	-	2	-	-	1	-
50-74	13	7	2	4	1	1	-
75-99	-	-	2	2	1	2	-
100-124	69	59	60	51	31	24	13
125-149	-	-	2	4	4	1	4
150-174	6	7	9	14	19	15	18
175-199	-	-	2	1	3	2	-
200-224	-	11	11	10	15	22	24
225-249	-	-	-	1	1	-	2
250-	-	15	9	11	26	32	38
TOTALT	100	100	100	100	100	100	100
(Antal)	(16)	(27)	(47)	(91)	(189)	(179)	(45)